

ANALIZA JAVNIH NABAVKI MEDICINSKIH DOBARA U VREME KORONE

preporuke Republickom
fondu za zdravstveno osiguranje

Proglašenje pandemije nastale virusom SARS-CoV-2 uticalo je na rast broja pacijenata u zdravstvenim ustanovama, na veći obim usluga u zdravstvenim ustanovama što se direktno odrazilo i na postupak javnih nabavki koje su sprovodile ustanove u okviru zdravstvenog sistema.

Organizacije Partneri Srbija i Pravni skener sprovele su istraživanje javnih nabavki dobara koja su važna za lečenje pacijenata zaraženih virusom SARS-CoV-2. Predmeti analiza su bili:

1. medicinski kiseonik,
2. RTG filmovi i pulsni oksimetri,
3. snabdevanje COVID-19 bolnice u Kruševcu,
4. vakcine protiv gripa i vakcine za obaveznu imunizaciju,
5. RTG aparati.

Analize su pokazale da ustanove nisu spremne da sprovedu postupke javnih nabavki od planiranja do izvršenja ugovora, te se pokazala potreba za većom saradnjom institucija u okviru zdravstvenog sistema. Takođe, uloga Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje (u daljem tekstu: RFZO) kao tela za centralizovane javne nabavke je veoma značajna za funkcionisanje zdravstvenih ustanova. S obzirom na nadležnosti RFZO-a u postupku centralizovanih javnih nabavki, a posebno u periodu pandemije COVID-19, po Zakonu o javnim nabavkama (u daljem tekstu: ZJN) i po Uredbi o planiranju i vrsti roba i usluga za koje se sprovode centralizovane javne nabavke (u daljem tekstu: Uredba o centralizovanim JN), izdvojeno je nekoliko bitnih preporuka.

Prilikom analiziranja javnih nabavki sprovedenih tokom pandemije COVID-19 koje su sprovele zdravstvene ustanove, kao i primena ZJN u vezi sa javnim centralizovanim nabavkama, uočene su slabe tačke primene ZJN na koje je ukazano u izrađenim izveštajima. Naime, primena ZJN je tokom pandemije pokazala da je neophodno da se razmotre specifičnosti postupaka u cilju smanjenja pogrešne primene propisa, ali i da bi primena bila efikasnija i ekonomičnija.

Kada su u pitanju centralizovane javne nabavke analiza je pokazala da su manjkavosti primene ZJN više došle do izražaja, te se stvorila mogućnost da se svi nedostaci, na koje je Pravni skener ranije ukazivao, u narednom periodu otklone.

1

PLANIRANJE CENTRALIZOVANIH JAVNIH NABAVKI ZA VREME PANDEMIJE

S obzirom na to da RFZO sprovodi centralizovane javne nabavke prema planu centralizovanih javnih nabavki, a da se u prvim mesecima pandemije COVID-19 javila potreba za izmenama plana, RFZO je izmenu plana trebalo da uradi u saradnji sa Institutom za javno zdravlje „Dr Milan Jovanović Batut“ i Ministarstvom zdravlja. Ova saradnja je trebalo da bude uspostavljena i u skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti uzimajući u obzir prethodna iskustva i nadležnosti. Takođe, važno je ukazati da bi RFZO objektivno usvojio plan neophodno je da poseduje podatke potreba zdravstvenih ustanova iz Plana mreže, ali i da postoje projekcije zdravstvenih ustanova prema godišnjim potrebama. Pored toga što pitanje uslova, načina i postupka planiranja potreba zdravstvenih ustanova uređuje Uredba o centralizovanim JN, potrebno je da je RFZO, u saradnji sa drugim nadležnim telima, planirao centralizovanu javnu nabavku prema potrebama zdravstvenih ustanova. Dakle, analiza ukazuje na nedostatak saradnje između institucija u zdravstvenom sistemu što direktno utiče i na manji nivo transparentnosti. Uzimajući u obzir odredbe Uredbe o centralizovanim JN, stavke koje su definisane planovima, sprovođenje postupka javne nabavke i izvršenje ugovora, može se zaključiti da ceo postupak analiziranih javnih nabavki ne zadovoljava kriterijume transparentnosti.

Dakle, **potrebno je poboljšati komunikaciju RFZO-a sa drugim državnim institucijama** radi boljeg planiranja i sprovođenja javnih nabavki, sa ciljem veće transparentnosti i smanjenja troškova postupaka.

Planovi centralizovanih javnih nabavki bi trebalo da budu transparentniji naročito što se u jednom planu navode stavke jednog dobra koje se nabavlja za tri godine, ali za jednu od tih godina procenjena vrednost je 0,00 dinara.

Zatim, **okvirno vreme za pokretanje postupka je ispoštovano samo kada je reč o donošenju odluke o pokretanju postupka**, ali naručilac poziv za podnošenje ponuda objavljuje znatno kasnije što ima za posledicu da se postupak javne nabavke ne sprovodi u intervalu koji je predviđen planovima a sadržina izmene ugovora nije vidljiva na Portalu.

Radi obezbeđivanja veće transparentnosti u planiranju i sprovođenju javnih nabavki **potrebno je poštovati donete planove centralizovanih javnih nabavki**, posebno što se tiče rokova sprovođenja centralizovanih javnih nabavki, kako krajnji korisnici/pacijenti ne bi ostali bez zdravstvene usluge.

2

IZMENE OKVIRNIH SPORAZUMA I UGOVORA O JAVNOJ NABAVCI

Prema podacima sa Portala i internet stranice RFZO-a utvrđeno je da **nijedan dokument ne sadrži obrazloženje na osnovu kojeg se može zaključiti osnov zaključivanja aneksa ugovora u periodu njegovog važenja**. Zbog navedenog postoji opravdana sumnja da nedostatak jasnog obrazloženja razloga za izmenu ugovora otvara prostor za zloupotrebu ZJN-a, a da bi objavljivanje sadržine ugovora i aneksa doveli do sprečavanja zloupotrebe ZJN-a, korupcije i unapređenja konkurentnosti.

Eliminisanje nedostataka u primeni ZJN-a bi dovelo do uštede, što bi doprinelo mogućnost da se unapredi kvalitet zdravstvenih usluga.

3

OBEZBEĐIVANJE KONKURENCIJE I ISPITIVANJE TRŽIŠTA

Manjak konkurencije direktno otvara mogućnost za pojavu korupcije. U slučaju centralizovane javne nabavke vakcina protiv gripa analiza je pokazala da RFZO nije dobio nijednu ponudu u otvorenom postupku. Zbog nemogućnosti da sprovede otvoreni postupak, RFZO je pokrenuo drugu vrstu postupka kada je dobio ponudu. Primer za to je javna nabavka vakcina za obaveznu imunizaciju za koju je RFZO u julu 2021. godine objavio javni poziv za podnošenje ponuda.

Navedeni podatak ukazuje da **na tržištu postoji problem obezbeđivanja konkurencije** što utiče na obezbeđivanje dobara koja su neophodna za zaštitu građana i rad zdravstvenih ustanova.

Takođe, analiza centralizovane javne nabavke vakcina protiv gripa i vakcina za obaveznu imunizaciju potvrđuju da konkurencija nije na prihvatljivom nivou jer je za 73% partija bila podneta samo jedna ponuda. Ovakva situacija sa malim brojem ponuda negativno utiče na visinu ponuđenih cena, odnosno one se mogu formirati u znatno višim iznosima.